

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Jus Canonicvm R.P. Pavli Laymanni, Soc: Jesu Theologi, Et
Olim In Alma Et Episcopali Academia Dilingana SS.
Canonum Ordinarii Professoris**

Laymann, Paul

Dilingæ, 1666

Capitvlvm XXXIV. Cùm olim.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62559](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62559)

Non esse propriè falsarium, neque ut talem puniendum esse, sed mitiùs, spectata qualitate facti. Quia crimen falsi continet veritatis peruersionem, ut dixi in cit. c. 4. Qui autem literas aperit, ut legat, is veritatem non peruertit.

5 Sed limitari debet primò: Qui à literis vel instrumento authentico sigillum, vel plumbum signatum amouet, falsarius censeri debet: quia peruertit veritatem, & auctoritatem literarum, ut hic Felinus significat col. vlt. Idemque eadem ratione Syl. ver. falsarius, q. 3. tradit de eo, qui scripturas lacerat, vel comburit, vel dolose abscondit, ne earum veritas apparere possit.

Limitari debet secundò: Nisi literas seu instrumentum, quod partibus commune non sit, ideo quis aperiat, ut Aduersario ostendat, secuto effectu, censetur falsi crimen commisisse, uti docent DD. citati; eò quòd hæc sit iuris, seu iustitiæ peruersio cum dolo, & alterius damno iuncta.

CAPITVLVM XXXIV.

Cùm olim.

PARAPHRASIS.

Quidam Presbyter, intra fines Parochiæ S. Mariæ Rauennatensis Capellam seu Ecclesiam construxit in honorem S. Agathæ: Rector S. Mariæ se opposuit, & impetrauit causam quibusdam Iudicibus committi. Ii pro Ecclesia S. Mariæ sententiam pronuntiarunt: Sed Cappellanus S. Agathæ parere recusans, alias literas à Sede Apostolica impetrauit ad Ferrariensem Episcopum: Et cum diu coram eo litigasset, postea obtinuit, ut dicto Episcopo Ludouicus Bononiensis Canonicus adiungeretur, hac adiecta clausula; Si non ambo interesse possint, ut solus Episcopus cognoscat. Accidit autem, ut Ludouicus causam cognoscere impeditus, alteri vices suas subdelegarit: quem Episcopus recipere noluit, quòd clausula: Si non ambo verificata fuerit; ideòque solus iudicando, suprà dictorū Iudicum senten-

tiam contra Capellanum confirmauit. Sed quia Capellanus, qui etiam appellat, sententiam Episcopi obseruare noluit, denique causa ad Sedem Apostolicam delata est, cui Innoc. III. Cardinalem quendam auditorem, seu cognitorem designauit; qui cum videret, Clericum, seu Capellanum S. Agathæ cum instrumentis Ecclesiæ aduenisse, sed literas rati habitio- nis non attulisse, eam de rato habendo per fidei iussos cauere iussit, & postea Ferrariensis Episcopi sententiam confirmauit, atque Innocentius Papa approbavit.

SUMMARIVM.

1. Intra fines parochiæ non est noua capella seu parochialis ecclesia ædificanda, adificata destruenda est.
2. Alterius causam agere permittitur coram iudice, et si mandato procuratoris careat; si secum causa instrumenta afferat, & cautionem fidei iussoriam de rato habendo præstet.
3. Delegatus subdelegatorum collegæ impediti non tenetur admittere, si in referro est clausula; si unus non potest solus procedat.

NOTANDVM I. Intra fines Parochiæ non est noua Capella; seu parochialis Ecclesia ædificanda: Et, si ædificata sit, destrui debet, c. 1. & 2. de noui operis nuntia. Præterquam si Ordinarius ex causa iusta id necessarium iudicet, c. 3. de Ecclesijs ædif. **NOTANDVM II.** Qui ad iudicium venit pro alio causam acturus, licet mandatum procuratoris, seu literas, quòd dominus rem ratam habiturus sit, secum non afferat, si tamen habeat secum instrumenta causæ, præsumptio est pro eius mandato, ut saltem cum cautione fidei iussoria, quòd dominus, seu principalis rem ratam habiturus sit, admittatur. Ita sumitur ex l. 1. C. de Procuratoribus; *Cautio rati habitio- nis tunc exiguntur à procuratore, quoties incertum est, an es negotium mandatū sit, & tradit Gl. hic ver. absq; literis. Innoc. princ. Abb. n. 2. & alij plerique. Verum alius intellectus, quem asserit Anton. hic,*

hic, Imola n. 9. Barbatia col. 1. i. improbabilis non est: quod Capellanus ideo sine mandato ad agendum admissus fuit, præstita cautione de rato, quia prosequeretur causam Ecclesie suæ, iuxta doctrinam Gl. receptam in c. cum olim, 34. de testibus, ver. per exceptionem. Quod clericus ad agendum pro Ecclesia sua etiam sine mandato admittitur, si caveat de rato. Vide quæ dixi in c. nonnulli, 28. not. 2. de rescript.

§ NOTANDVM III. Si duo Iudices dati sint, adiecta clausula, si vnus non possit, tum alter solus procedat; hoc casu si impedimentum incidat non voluntarium, sed necessarium seu inuitabile, quod minus ille procedere queat, ita tamen censetur purificata clausula, & totum procedendi ius alteri acquisitum: Consequenter impeditus subdelegare nequit, aut certe subdelegatus ab ipso per exceptionem repelli potest. Ita Gl. ver. quod non intelligitur, Innocent. n. 2. vbi ait, quod hoc casu delegatus impeditus subdelegare quidem possit, sed collega non teneatur eum recipere: Idemque docet Imola n. 31. Ratio est: Quia rescripta Principum intelligi debent secundum ea, quæ frequenter, non quæ raro contingunt: sicuti hoc ipsum de legibus dicitur in l. Nam ad ea, 5. ff. de legibus: Id autem frequens est, vt delegatus ipsemet causam cognoscere non possit, id autem per raro accidit, vt Iudex neq; per se, neq; per alium cognoscere queat: Ergo clausula illa, *Si non ambo &c.* secundum priorem, non posteriori intellectum accipi debet. Veruntamen cum delegatus Principis ius habeat causam alteri subdelegandi, si impeditus sit, hoc iure vti poterit, nisi propter clausulam illam, quæ in fauorem collegæ adiecta censetur, contra subdelegationem excipiatur.

CAPITVLVM XXXV.

Cum R.

PARAPHRASIS.

Rapbael Canonicus Iannensis Ecclesie in controuersia, quam habebat cum Publico

ciue Iannensi, a Papa impetrauit Præpositum S. Dominici: Sed cum is ciuem tunc absentem citasset, is excusauit, quod propter multas & graues inimicitias ciuitatis suæ se coram Iudice illo sistere non posset. Quo intellecto Innoc. III. rescriptit Præposito, quatenus dicto Raphaeli permittat, vt seu in ciuitate, seu in dioecesi Iannensi eligat virum prudentem (exceptis canonicis fratribus suis) coram quo causa cognoscatur; eidemque Iudici Apostolica auctoritate præcipiat, vt dictam causam, secundum prioris tenorem remota appellatione definiat.

SUMMARIVM.

1. *Iusta causa non comparendi est, si citatus ad locum securè accedere non possit.*
2. *Conceditur iuxta stylum Curie certus Iudex à parte vna postulatus, si pars aduersa non contradicat.*
3. *Recusari potest Canonicus vt suspectus Iudex in causa Canonici.*
4. *Si principalis iusserit alicui, vt Iudicem aliquem constituat, constitutus is censetur à mandante, non ab exequente.*

NOTANDVM I. Iusta causa non comparendi est, si citatus ad locum securè accedere non possit. Interdum verò saluus conductus securitatem præstare poterit. Interdum opus erit Procuratorem mittere, si is tutum accessum habeat, & causa ardua non sit. Quæ de re vide, quæ hic scribit Felinus n. 2.

NOTANDVM II. Si pars vna certum Iudicem in causa delegari postulet, stylus Curie est, vt concedatur; dummodo aduersarius contentus sit, aut iustam contradicendi causam non afferat. Ita sumitur ex c. nonnulli 28. de rescript. & notat hic Abb. in fine. Barbat. col. penult. Monet tamen Imola hic n. 15. & Gl. in l. obseruandum 47. ff. de Iudicijs, si vtraque pars præsens sit in Curia, non dari Iudicem secundum vnus tantum partis petitionem. Quod verò in hoc casu potestas

Nnnn 2 eligen-